ՆՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 339 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ— 24 ՅՈՒԼԻՍ 1858

ՄԱՄՐԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է . . . . 130 ղրշ
Վեցամսեայ ,, ... 70 ,,
Եռամսեայ ,, ... 40 ,,
Մէկ ծանուցումը տողին 80 փարա է ։
Յօդորագրութիւնները կանխիկ են ։
Յօդորագրութիւնները ամեն ամսոյն 1 ին եւ 16 ին կը սկսին ։

Դուրս երթալիք լրագիրներուն ճամբու ծախքը ամեն մէկ թիւին համար 20 փարա է ։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն, խմբագրին պիտի ուղղուի . եւ ասոնց ճամբուն ծախքը խրկողին վրայ է

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ 24 ՅՈՒԼԻՍ

Փարիզի դեսպանաժողովը ամսոյս 10/22 ին իր տասն երկուերորդ նիստն ըրաւ ։

Կըսվի թէ տէրութեանց լեհաղօր ներսիոխանները պարապոյ օրեր չպիտի ունենան ։ Դանուբեան իշխանութեանց խնդիրը լմննալէն ետեւ Դանուբի նաւարկութեան խնդիրը ձեռք պիտի առնուն ։

Կը յուսացվի որ մինչեւ օգոստոսի 3/15 ը դեսպանաժողովին գործերը կը լըմննան ։

Դաղղիական Ռընդ-ի-նիշնել լրագրին խօսքին նայելով՝ Անգղիոյ թագուհին երէկ Շէրպուրկ պիտի հասնէր ։ Դաղղեացւոց կայսրն ու կայսրուհին ալ նոյն օրը Շէրպուրկ պիտի մտնէին եւ երեք օր հոն կենալէ ետեւ՝ կիրակի օրը Գրէսթ պիտի երթան նաւով ։

Անգղիոյ թագուհւոյն եւ Դաղղեացւոց կայսեր առաջին տեսութիւնը այսօր պիտի ըլլար ։ Ուրբաթ օրը ծովեզերքը պիտի անցուցնեն . շաբաթ օրն ալ քաղաքին մէջ պիտի պտըտին ։ Կէս օրէն ետեւ Նաբօլէոն Գ. անուամբ նորաշէն աւազանը պիտի օրհնվի ու բացվի, եւ իրիկուան դէմ Ալէքսանդր ըսված նորաշէն մեծ շոգեշարժ նաւայարկը ծով պիտի իջնէ ։ Իրիկունը քաղաքին կողմանէ տրված պարահանդէս մը պիտի ըլլայ ։ Դաղղեացւոց կայսրն ալ մեծ ճաշ մը պիտի տայ Շէրպուրկ գտնվող բոլոր երեւելի ճանապարհորդներուն ։ Այս կոչունքը Գ-ըմ-ի անուն մեծ պատերազմական նաւուն տախտակամածին վրայ պիտի կատարվի վաններու ներքեւ ։

Կըսեն թէ Փարիզի դեսպանաժողովին անդամ եղող տէրութեանց լեհաղօր ներսիոխաններուն ամենաալ կայսեր կողմանէ Շէրպուրկ հրաւիրված են ։

Անգղիոյ խորհրդարանին անդամներէն 200 հոգիի չափ պատրաստվեր են Թագուհւոյն հետ Շէրպուրկ երթալու ։ Ուրիշ շատ երեւելի անգղեացիներ ալ նոյնպէս պատրաստվեր են երթալու ։ Այս ամեն ճանապարհորդները Շէրպուրկ փոխադրելու համար 120 էն աւելի շոգենաւ պատրաստվեր է Անգղիոյ նաւահանգիստները ։

Դաղղիական Մոնիթեր լրագիրը լուր կուտայ թէ դաշնակից տէրութեանց միաբանական նաւախումբները մայիս 20 ին Զինաստանի Ռէքին մայրաքաղաքին ճամբուն վրայ եղած Ռէյ-հօ անուն բերդն առեր են քիչ կորուստով ։ Զինացիք 138 թնդանօթ եւ մեծ դունդ մը զօրք ունին եղեր ։ Մայիս 22 ին դաշնակիցներուն նաւախումբը գեան 'ի վեր ճամբայ ելեր է դէպ 'ի Ռէքին ։

Հնդկաստանէն եկած վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ Անգղեացիք Կալկաթա քաղաքը եւ առեր են ապստամբներուն ձեռքէն ։

Հնդկաստանի կառավարութեան նոր օրինագիրը հասարակաց խորհրդարանին մէջ ընդունվելէն ետեւ՝ լորտերուն խորհրդարանին մանաւանդ ալ յօդուած առ յօդուած ընդունվեցաւ ։ Դիւ օրէն այս օրինագիրն իր վերջին հաստատութիւնը ընդունելով օրինաց կարգ պիտի անցնի ։ Արդէն Անգղիոյ լրագիրները դամբանական ճառեր կը խօսին Հնդկաստանի ընկերութեան վրայ, որուն ձեռքէն բոլորովին պիտի ելլէ Հնդկաստանի կառավարութիւնը ։

Հնդկաստանի անգղեական բանակին կազմութեան կերպը Անգղիոյ խորհրդարաններուն եւ լրագրաց մէջ երկար դատաքննութիւններու նիւթ ըլլալով, կառավարութիւնը յանձնարարական ժողով մը սահմանեց խորունկ քննութիւն մը ընելու համար այս նիւթիս վրայ ։

Այս ժողովին անդամ ընտրվեցան պատերազմի պաշտօնեայ Ռիլ զօրապետը, գլխաւոր հրամանատար Ռամպրիճի դուքսը, Հնդկաստանի պաշտօնեայ Լորտ Սթանլի, եւ քանի մը ուրիշ բարձրաստիճան զինուորականներ ։

Պարսկաստանէն եկած լուրերը կը ծանուցանեն, թէ Պարսից կառավարութիւնը Աղա Սայիտ Սալիհ անունով օսմանեան տէրութեան հպատակ մը առանց օրինաւոր պատճառի Պարսկաստանէն բռնի վռնտելով՝ եւ Թէհրանի օսմանեան կայսերական դեսպանին միջնորդութիւնն ու բողոքը մերժելով, դեսպանը իւր յաբերութիւնները կարեր է Պարսից կառավարութեան հետ . բայց եաքը Անգղեոյ դեսպան Պ. Մըրրէ միջնորդութիւն ընելով՝ վէճը կարգի դրվեր եւ յարաբերութիւնները նորէն հաստատվեր են ։

Հրեայները հասարակաց խորհրդարանին անդամ ընդունելու համար առջարկված երդման նոր օրինագիրը երրորդ անգամ կարդացվեցաւ հասարակաց խորհրդարանին մէջ ։ Կըսվի թէ այս օրինագիրը Թագուհւոյն կողմանէ անմիջապէս պիտի հաստատվի եւ յուլիս 14/26 ին Լորտ Ճոն Ռըսըլ առաջարկութիւն պիտի ընէ խորհրդարանին՝ որ հրաման տայ Պ. Ռոչիլտ հրեայ ուղղանաւորին՝ նոր օրինաց համեմատ երդում ընելու, որով կարող ըլլայ վերջապէս խորհրդարանին մէջ նստելու ։

Մայրաքաղաքիս գաղղիերէն Մոնիթեուր լրագրին մէջ հետեւեալը կը կարդանք ։

"Փարիզի լրագիրները լուր տուին թէ Ռ. Դրան կառավարութիւնը հարիւր հազար մարդ զինուորութեան կը կոչէ ։

Այս լուրը տալէն զատ՝ նաեւ դեսպաններ մէջ խառնեցին՝ որ բացատրութիւն ուղեր են եղեր եւ Ռ. Դրան տուած պատասխաններն ալ միանգամայն հրատարակեցին ։ Արդ այս լուրերուն ամենաալ հիմովին շինծու են ։ Նոր զօրաժողովի մասին՝ ընդ ամենը երկու դունդ զօրք կայ ծառայութեան կանչված . այսինքն 6000 հոգի միայն ։ "

Դաղղիական Մոնիթեուր լրագիրը Բուկուրէշտէն յուլիս 3/15 թուով գրված հետեւեալ լուրերը կը հրատարակէ ։

"Երէկ Ռէմալ էֆէնտին Տրաքա երթալով, Հերսէքի բոլոր ապստամբներուն գլուխները եկան զենքը դատն ու հրնազանդութիւններն մատուցին ։ Նաքը վէճը կարգի դնելու համար պատգամաւորներ ընտրեցին որոնք Ռէմալ էֆէնտիին հետ Թրէպինա գացին ։

"Կը հաստատեն թէ Պաշը պօղուդները պիտի հանվին Հերսէքէն ։ "

Դարատաղի սահմաններէն այս շաբթու լուր եկաւ թէ Դարատաղցիները հաստատեալ զինադադարումն աւրելով ամսոյս 12 ին օսմանեան Բոսկորիձա նահանգը կոխեր, եւ իրենց սովորութեանը համեմատ քանիմը գլուխ կարեր ու ոչխարներ յափշտակեր են ։ Օսմանեանք ալ անոնց դէմ ելլելով՝ հալածեր են ։

Սէրայէ վոյէն յուլիս 13 թուով հետեւեալ լուրերը կը գրեն մայրաքաղաքիս Մոնիթեուր լրագրին ։

"Պիհաքցի նահանգին (սանճագ) քըրիստոնեայ բնակիչներուն մէկ մասը զէնք առած կերեւի, եւ կըսեն թէ Տաճկաց հետ զարնվելով՝ ապստամբներէն 150 հոգի մեռեր է ։ Տաճկներէն ալ գրեթէ նոյնչափ ։ Քրիստոնեայները հալածվեցան իրենց բռնած դիրքերէն ու ցիրուցան եղան ։ Կաւելցընեն թէ իրենք իրենց ձեռքը վանք մը այրեցին, ուր առաջ գացեր ամրացեր էին ու պաշտպանելու զօրութիւն չունէին ։

"Նովի եւ Դրուբա նահանգներուն մէջ ալ գործերը ծանր վիճակի մէջ կերեւին ։ Դնէզբօլիսի մէջ ալ բաւական բազմութիւն գումարվեր է, եւ Տաճկաց խօսքին նայելով՝ անոնց գլուխ եղեր են Դարաձա անուն աւազակապետ մը եւ բարձր աստիճանի քահանայ մը ։ Տաճկները պարտաւորեցան արտորնօք զինորելու որպէս զի այս ապստամբական ցոյցերուն դէմ դնեն, եւ վտանգն ալ հոն է . վասն զի կրնայ կռիւներ ծագիլ ։

"Միւս կողմանէ սա յոյս առնելու կտորը կայ, որ ամենուն ալ խօսքին նայելով՝ այս շարժումը կառավարութեան դէմ ուղղված չէ, այլ տասնորդական աւարքերը վաքաղներուն (միւլթէզիմ) եւ կալուածատէրներուն դէմ է ։

"Կը վախցվի որ Պանալուքայի նահանգը Պիհաքցի օրինակին չհետեւի ։

"Դաղտնի լրտեսներն անհաշուելի չարիք կը պատճառեն հոս ։ Մը կողմ աչքդ դարձուցեա՝ կը տեսնես որ ոչ քրիստոնեաները եւ ոչ տաճկները վստահութիւն չունին . եւ ահա այս կերպով տարածված սուտ եւ խռովարար լուրերն են մեծ մասամբ պատճառ այժմեան վիճակին՝ որ կրնայ աւելի զեշնալ պատահական դիպուածով մը ։

"Դիանի փաշան անձամբ գնաց խըռովեալ տեղերը ։ Ռ. Դրան կողմանէ իրեն տրված հրահանգները կը [illegible] ելեն որ մեծ չափաւորութիւն ու խոհեմութիւն բանեցընէ . մոլորեալ ժողովուրդները հաշտարար եւ քաղցր միջոցներով ճամբու բերէ ։ Իրեն ալ անձնական յօժարութիւններն տասնկ են . բայց մինչեւ հիմա ըրած ջանքերուն մէկ քանին չը յաջողելով, սիրտը կոտրած է կըսեն ։ "

Սիրիայէն եկած վերջին լուրերը մեր նախընթաց թուոյն մէջ հրատարակված լուրերուն հաստատութիւն կուտան ։ Դրիստոնեայները մեծ մասամբ իրենց գիւղերը դարձեր են ։ Տաճկներնալ քաղաքներէն ելլելու սկսեր են, թէպէտ եւ նորէն յոյն մը տաճիկ մը սպաննելով քիչ մը ժամանակ միտքերը խռովեր էին ։

Սիրիոյ նորընտիր կուսակալ փաշա-փայլ Սամի փաշան Սիրիա հասնելուն պէս հետեւեալ յայտարարութիւնը ուղղեց գեղացիներուն ։

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐ ՀՐԱՄԱՆԱՒ

Սամի փաշա, ընդհանուր կառավարիչ Դամասկոսի կողոյն.

Տէր Աստուած յաւիտեան պահէ մեր վեհափառ Ինքնակալը որուն միմիայն նպատակն է իր ողորմած հովանիին ներքեւ ապրող բոլոր հաւատարիմ հպատակաց անդորրութիւնն ու բարե-

կեցութիւնը հաստատ պահել, եւ անոնց կ՚անքը պատիւն ու հանգստութիւնը պահպանել՝ ինչպէս որ յայտնի ցուցուց կայսերական գահը ելլելն՝ ի վեր։ Բազմաթիւ արտօնութիւններ շնորհեց ազնուական հրովարտակներով եւ իր բարեսիրտ հոգեւոր հայրերուն ու գլխաւորներուն Տէրութիւնը լուսաւորեց։ Այս կողմս մէջ պատահած վերջին անցքերն ալ դարձեալ ապացոյց պիտի ըլլան իր բարեսէր դիտաւորութեանցը։ Երբոր իմացաւ հոս անցած անցքերը, իսկոյն բարձրագոյն ատենին անդամ վեհամիտ Ահմէտ փաշան եւ Թիմարեթի խորհրդական վեհամ. Բէմլի էֆէնտին հոս խրկեց որ ձեր գանգատներուն տեղեկանան։ Ձեր վարմունքն առջի բերանը խիստ անվայել ու անպատշաճ եղաւ։ Բայց, բարեբաղդաբար, խրկուած տեսուչներուն յանդիմանութեանցն ու խրատներուն խալ չկեցաք։ Պատարեալ վերատհութիւն ունեցաք անոնց խօսքերուն. եւ հրնազանդութիւն ըրիք՝ զենքերնիդ վար դնելով եւ ամէն մէկդ տուներնիդ դառնալով։

Տեսուչներն այս տեղեկութիւնները կայսերական կառավարութեան հաղորդեցին, անյիշաչարութիւն եւ լիակատարներում խնդրելով անցեալին համար։ Այս երկու խնդիրները շնորհվեցան։

Ահաւասիկ ասոնք էին ձեր խնդիրները։

1º. Ձեր զենքերը չառնլին ձեռքերնուդ։

2º. Ձեր մէկուն կրօնքին մարդ չառնվի, որպէս զի ամէն մարդ իր ուզածին պէս կատարէ իր կրօնական պարտաւորութիւնները։

3º. Ամենահանգիստ կարող ըլլայ իր ճամբայները չթնելու եւ նորոգելու՝ բնակչաց կամքին համեմատ։

4º. Գինիի, գառանց եւ մեղուաց վրայ տուրք չառնվի։

5º. Պատարաւորութիւնը անչարժ բոստացուածոց վրայ հազարին քսան տուրք չդնէ։

6º. Որբերուն եւ ժառանգութեան գործերուն Մոլլա էֆէնտին չխառնվի։

7º. Օթնութագրութեան տուրքին բաժանումը նորէն քննվի։

8º. Յարդին վրայ դրված տուրքը վերնայ։

Այս խնդիրները տեսուչ Ահմէտ փաշային եւ Բէմլի էֆէնտիին ձեռքը Լ. Դրան հաղորդվեցան, եւ եւքն ալ օգոստափառ Ինքնակալին ներկայացան, որ ձեր խնդիրներն իմանալով, իր մեծ գթութիւնն ու ողորմութիւնը տարածեց, եւ իր ժողովրդեան ոչ միայն եւ ոչ կորուստը ուզելով՝ զես ձեզի խրկեց. վասն զի այս երկիրս ինծի ընտանի է, վասն զի եւ հոս հին եւ հաստատուն բարեկամներ ունիմ. որպէս զի ձեզի իմացընեմ այս կայսերական հրամանագիրը՝ որով հետեւեալ խնդիրները կը շնորհվին ձեզի։

Ընդհանուր ներողութիւն կը շնորհվի այս ազգին մանակից եղող ամէն մարդոց։

10. Բարձրագոյն Տէրութիւնը բացարձակ գթութիւն ունի իր հպատակներուն վրայ, թէ զէնք ունենան եւ թէ չունենան. այսու ամենայնիւ ատոտիկ արգիլեալ է ամենուն՝ թէ Տաճկաց եւ թէ քրիստոնեից՝ գէնքով կղզիին մէջ պտտիլ։

2º. Հաստատութեամբ կը յայտնենք ամենուն, թէ կրօնից վերաբերեալ ամէն գործերը Խաթթի Հիւմայունին համեմատ պիտի կատարվին։

3º. Որովհետեւ երկրի մը վայելչազարդութիւնը գլխաւորապէս եւ կանոնաւոր ճամբայներու վրայ կը կայանայ. ամենահանգ ազատութիւն պիտի ունենայ իր բարձանացն ու պիտոյիցը համեմատ հարթելու եւ նորոգելու իր ճամբայները. եւ հարկ եղած տեղը՝ ամէն ձեռնտուութիւն եւ ամէն դիւրութիւնները պիտի տրվին Տէրութեան կողմանէ։

4º. Գինիի, գառանց, մեղուաց եւ ուրիշ բաներու վրայ կառավարութեան տուրք դնելու դիտաւորութիւն ունենալը բոլորովին ոստ է։

5. Ցմանապէս ոստ է բնակչաց անչարժ ստացուածքներուն վրայ հազարին քսան տուրք դնելու միտք ունենալը։

6º. Մոլլա էֆէնտին ամենեւին չպիտի խառնվի որբերուն յաջորդութեանը եւ ոչ քրիստոնեից ժառանգութիւններուն մէջ։

7º. Ամէն մէկ գաւառաքաղաքի ժողովականները ժողովուրդէն պիտի ընտրվին կայսերական հաստատութեամբ, եւ առանց վարձատրութիւն մը ընդունելու իրենց պաշտօնը պիտի կատարեն։

8º. Օթնութագրութեան տուրքը նորէն պիտի բաժնվի երկրին բնակչացը ձեռքը, իրենց մէջ, արդարութեամբ եւ խղճի մտօք. փասն զի վեհափառ Ինքնակալը չկամիր բնաւ որ ամենափոքր անիրաւութիւն մը գործվի։

9º. Իսկ յարդի տուրքին գալով, որչափ որ այս խնդիրը ամենափոքր բան մընէ եւ վասն խօսք ընելն անգամ շարժեր, այսու ամենայնիւ որոշվեցաւ երկրին մարդոցն հաւանութեամբը որ յարդին տասը քիլէն 100 փարա տուրք վճարէ, այսինքն մէկ քիլէին տասը փարա. եւ թէ որ ձեզնէ շատերուն վկայութեանը համեմատ քանի մը նահանգներու մէջ տասը քիլէին 40 փարա կը վճարվի օրինօք, այս վկայութեան ստուգութիւնը պիտի լաւ մը քննվի։ Թէ որ ստոյգ ըլլալը հաստատվի, յիշեալ նահանգներն իրենց սովորութեանը համեմատ տասն քիլէին զուրուշ մը պիտի վճարեն։

Վեհափառ Ինքնակալը ձեր ազատանքն ու խնդիրները լսելով, եւ մէկու մը կուրուստ պատվեռասը չուզելով՝ կայսերական հրովարտակաւ զես ձեզի կառավարիչ անուանեց, եւ հոս խրկեց անձամբ ձեզի աւետելու որ իր տաստ եւ գորովագութ սիրտը այս բազմաթիւ բարիքները ձեզի շնորհեց։

Ուրեմն, դուք՝ երբեւ հլու եւ հնազանդ զաւակունք՝ այսչափ շնորհներ ձեռք բերելով, պարտիք Անոր հոգոյ աջոյն պահպանութեանը ներքեւ խաղաղութեամբ, բարեկարգութեամբ եւ սիրով ապրիլ. եւ ձեր օրական գործերուն զբաղելով՝ գիշեր ցերեկ աղօթել Ամենակալին Աստուծոյ որ ողջ եւ առոյգ պահէ յաւիտեան Նորին կայսերական վեհափառութիւնը. Ամէն։

Արարեալ՝ ի գիւանի Միւշիրին Բանէյի։
7/19 յուլիսի 1858

ԱԶԳԱՅԻՆ

Հեռեւեալ նամակը ճշմարիտ ազգասիրութեան բուռն ու երեւելի օրինակը կը ծանուցանէ, որ անտարակոյս մեծ ու բարութիւն պիտի պատճառէ ուսումնասէր հասարակութեան ազգիս։

Կ. Պոլիս 23 յուլիսի 1858

Արժանապատիւ խմբագրապետ.

Սիրելի ազգայնոց յառաջադիմութեան ձեռնտու եղող ազգասէր ու հայրենասէր բարեբարոյ յիշատակաց արժանի մեծագործութիւնները բոլոր աշխարհի առաջ գովութեամբ հռչակել՝ ձեր պատուական լրագիրը նուիրական պարտք համարած ըլլալով, կը փութամ հետեւեալ ցնծաբեր լուրը ձեզ հաղորդել, այսու խնդրանօք որ բարեհաճիք ազգային մասին մէջ հրատարակել հանդերձ խորհրդածութեամբ ձերով։

Թէոդոսիայէն մեծարգոյ թղթակիցս յուլիս 15 ամսաթուով գրեալ նամակաւ՝ նոյն քաղաքին մէջ հաստատուելիք ազգային վարժարանին վերաբերեալ տեղեկութիւն տալով՝ կը ծանուցանէ որ Նախիջեւանի հայկազուններէն մեծանուն աղա Գապիկ Խալիպով ազգասէրը՝ յիշեալ վարժարանին կառուցման եւ Թէոդոսիայի մէջ հաստատուելիք այլ ուրիշ ազգօգուտ շինութեանց բոլոր հարկաւոր ծախքերը՝ որոնց դումարը հարիւր հազար արծաթ ռուպլիէն (քառասուն) աւելի՝ խոստացաւ ազգասիրաբար իւր առանձին քսակէն վճարել։ Արդարեւ չնաշխարհիկ մեծագործութիւն։ Ահա ազգին յառաջադիմութեան ցանկացող հոյակապ անձ մը՝ որ բարեյիշատակ աղա Սամուէլի Մկրտչի Մուրատայ պէս ճշմարիտ հայրենասիրութեան սիրով վառեալ՝ յօժարակամ իւր ձեռնտուութիւնը կը շնորհէ՝ Հայ մանկանց դիտութեամբ ու բարոյականութեամբ կրթել եւ քաղաքականութեամբ զարդարելու ծառայող վարժարանի մը հաստատութեանը։

Մնամ եւայլն

Կ. Պ-լի-բեան

Այս ուրախալի նամակը կարդալէն ետեւ՝ ուրիշ բան չմնար մեզի ըսելիք, բայց միայն օրհնել մեծապատիւ աղա Գապիկ Խարիպովին ակնածելի անունը՝ որ ազգիս հաղուագիւտ բարերարացը դասուն մէջ պայծառ փայլելով իր մեծագործութեան ազնիւ յիշատակովը կենդանի եւ անմահ պիտի մնայ դարուց՝ ի դարս։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անգղեա շնորհած պատուատակաւոր դեղեցիկ կրկնայարկ նաւ մը անցեալ շաբթու մայրաքաղաքս հասնելով կայսերական հանանաւտորմիջնաւերուն թիւն աւելցուց։ Շաբաթ օրը օգոստափառ Ինքնակալը արքունի նաւարանը երթալով յիշեալ նաւն աչքէ անցուց։

Ընդհանրապէս արքունի նաւարանին առջեւը բռնված ու ծովուն մէջ ընկղմվելէ ետեւ նորէն ծովուն երեսը հանված Ն-ԷՐԻՒԻ ՖՐԳԱԹՈՆը նորոգվելով անցեալ շաբթու աւազանէն հանվեցաւ։ Օգոստափառ Ինքնակալն այս ֆրգաթոնն ալ աչքէ անցուց։

— Ընդհանրապէս Անգղեա գացող նոր բաշկն ՖԻՐԱՔ կրկնայարկին մեքենայնեռը շինված լմնցած ըլլալով՝ քիչ օրէն մայրաքաղաքս կսպասվի։

— Նորաշէն Շ-ՈՒԷ կրկնայարկն ալ երկուշաբթի օրը Անգղեա դնաց պատուատակաւոր մեքենայ ստանալու համար։

— Երէկ օգոստափառ Ինքնակալը Անգղնայէն նոր եկած վերոյիշեալ պատուատակաւոր կրկնայարկով Մարմարայի ծովը պտտելու ելաւ։

Նորին կայսերական վեհափառութեան ուղղկից եղան տէրութեան նախարարներէն մէկ քանին՝ ուրիշ երկու պատերազմական նաւերով ու շրջենաւներով։

Կայսերական նաւը Թոփհանէի եւ Սարայ Պուռնուի առջեւէն անցած ժամանակը ծովէն ու ցամաքէն թնդանօթներ արձակվելով ողջունեցաւ։

Օգոստափառ Ինքնակալը երէկ իրիկուն Այսթէֆանօ ելլելով՝ գիշերս հոն անցուց։

— Նախընթաց թուով ծանուցինք թէ օգոստափառ Ինքնակալը 12000 ֆրանք տարեկան թոշակ կապեց Հիտաէի մէջ սպանեալ Գաղղեոյ հիւպատոսին աղջկանը։ Նորին կայսերական առատաձեռութիւնը նոյնչափ թոշակ կապեց նաեւ Անգղեոյ հիւպատոսին ժառանգներուն։ Սոնցմէ զատ հրաման ըրաւ որ միլիոն մը զուրուշ ալ միւս սպանեալներուն ընտանեացը բաժնվի։

— Մայրաքաղաքիս Աւստրիոյ դեսպան վսեմափայլ Բրօքէշ-Օսթէն սեպտեմբերի երկուշաբթի օրը Թրիէստա գնաց աւստրիական Ռէտիվէ Ի-ՇԷԼ շոգենաւով, եւ քանի մը ամիս Վիէննա պիտի կենայ։

Իր այս բացակայութեան ժամանակը մայրաքաղաքիս դեսպանական պաշտօնը Լիւտոլֆ կոմսը պիտի վարէ։

— Փարիզէն գրված նամակներ լուր կուտան թէ քանի մը հարուստ ընկերութիւններու եւ սեղանաւորաց տուներու կողմանէ ստակ փոխ տալու առաջարկութիւններ եղեր են վեհմ. Ֆուատ փաշային. եւ մեծ յոյս կը ցուցընեն յաջողելուն։

— Պարսից Ս. Շահը իւր արտաքոյ կարգի լեռազօր դեսպան Ֆէրուխ խանէն ունեցած գոհութիւնը նոր ապացոյցով մը յայտնելու համար Խէլաթ (պատուոյ վերարկու) մը խրկեց անոր ինքնագլուխ նամակաւ մը։

— Ֆէրուխ խանին առաջին քարտուղար հայազգի Ներսիսան խան զօրաւոր պետը քիչ օրէն թոխհրան պիտի երթայ Պարսից Շահին ներկայացընելու. Դատղեայէն Պարսկաստան երթալիք գինուորական պաշտօնականները՝ որոնք Պարսից բանակին մէջ գինուորական պաշտօն պիտի վարեն։ Ներսիսան խանն այս գործը կատարելէն ետեւ Ս. Պօլիս պիտի դառնայ իւր պաշտօնը վարելու Ֆէրուխ խանին քով։

— Թոխհրանէն եկած վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ Պարսից Շահին անդրանիկ որդի եւ արքունական դահին ժառանգը՝ որ եօթնտարեկան է՝ յունիս 17/29ին օրը մեռեր է։ Այս պատճառաւ մայրաքաղաքիս Պարսից դեսպանատունը երեք օր սուգ բռնեց։

— Թրիէստէն եկող աւստրիական Ժ-ԷՒԷԷ շոգենաւը Շիրա հանդիպելով, Պիրէաէն հոն գացող ու քառանթինա պահող աւստրիական Մ-ՈՒՐ-ՈՒԷ շոգենաւին հետ հաղորդակցութիւն ունեցեր եւ երեք ճանապարհորդ յիշեալ շոգենաւէն առեր է. այս պատճառաւ Ժ-ԷՒԷԷ շոգենաւը մայրաքաղաքս հասած ժամանակը օր մը քառանթինա պահելու սովորեցաւ՝ թէպէտ Պիրէաի մէջ հիւանդութիւն չկայ։

Մայրաքաղաքիս քառանթինայի վերաստեղծութիւնը գովելի աչալրջութեամբ՝ ի գործ կը դնէ իւր պաշտօնը։

Հինգ բժիշկներէ բաղկացեալ յանձնարարական ժողով մը խրկվեցաւ Պէնկազի, ժանտախտին առաջքն առնելու եւ հոնկէ դուրս չհանելու համար պէտք եղած միջոցները անօրինելու։

— Երկուշաբթի օրը Պէօյիւքտէրէ մարդ մը յանկարծ ինկաւ մեռաւ կոխ-ուածէ։ Նոյն դէպքը երեքշաբթի օրը Տաճկի մէնալ պատահեցաւ Այս Սոֆիայի մօտ։

— Երեքշաբթի օրը Արնաւուտ գիւղ երկու հելլենացի եղբարք կռիւ ընելով՝ մէկը միւսը զարկաւ սպաննեց մատղոցի դանակով, եւ ինքնալ բռնվեցաւ։

— Ընդեալ հինգշաբթի իրիկուն Ռումելիի կողմը հայ ցորենավաճառ մը գործերուն ձախորդ երթալէն յուսահատելով ինքզինքը կախեց։

— Սիրակի օրը ուր Մալթայի ձգնորանները նաւակ մը հովին ստասկութենէն տակն ի վերայ ըլլալով, եօթը հոգին նաւակին տակը մնալով խղդվեցան եւ ութերորդը նաւակին վրայ ելաւ նստաւ։ Հոգմեռ ու ծովուն հոսանքը նաւակը դէպ ի կղզիները քշելով՝ ծովեզերքին մոտէն անցած ժամանակը մալթայի ծովը նետվեցաւ ու լողալով ցամաքը ելաւ ազատեցաւ։

— Մայրաքաղաքիս Ժ-ՈՒ-Ն մէջ կը կարդանք թէ Ֆերի Ռէյ բնակող Լ. Հ գինուորականի մը կինը՝ որ ամերիկացի է՝ ժամանակէ մը ի վեր սեւամաղձութենէ բռնվված ըլլալով՝ քանի մը անգամ ինքզինքն սպաննելու փորձ ընելէ ետեւ, անցեալ շաբաթ օրը տանը մէջ մինակ գրանվելով՝ ածելի մը առեր իւր երեք տարեկան որդւոյն պարանոցը կտրեր է. եւ քը իւր պարանոյն ալ կտրելու աշխատած ժամանակը վրայ հասեր բռներ են։

Մայրը ազատ՝ երէ, բայց տղան մեռեր է։

Այս տխուր դէպքը Ռոս-Ս'Օ-Ն-ին մէջ հետեւեալ կերպով պատմված է։

Շարունակ

« Ամերիկացի հռոմէական մը իր գաւակը հռոմէական կրօնքի մէջ մեծցընել ուզելուն պատճառաւ իւր բողոքական կրօնքը հետ վէճ ընելով, կինը ածելով զաւակին պարտեցը կարեց »։

Այս դէպքը հիմա քննութեան տակ է։

— Աֆիոն Գարա-Հիսարէն յուլիս 18 թուով գրված նամակ մը յուր կուտայ թէ քաղաքէն 5 ժամ հեռու Զօպանլար ըսված գեղը երեք օր առաջ կատաղի գայլ մը իջեր եւ 38 մարդ եւ բազմաթիւ կենդանիներ խածնելէ ետեւ, բռնուելու վրայ է։ Խածած մարդիկներէն 10 ին կատաղութիւն գալով արդէն մեռեր են. միւսներն ալ մահուան վտանգի մէջ են։

— Շաբաթ իրիկուն Գումշխանէի դուրսը աւազուտը՝ քանի մը հայազգի երիտասարդ ծովը մտեր էին. մէջերնուն մէկը՝ Ենոքն անուն 23-24 տարեկան երիտասարդ մը ծովուն տակը երթալով անյայտ եղաւ եւ քանի ժամ ետքը մարմինը գտնուեցաւ. Աբովի թէ ինքզինքը գըլխիվայր ծովուն մէջ նետելով՝ գլուխը քարի զարնուելը՝ ու վերաւորուելով հոն մնացեր է։

— Անցեալ տինգշաբթի օրը Գարթիա Խավիար խանը գրամափոխին մէկը իր քովը ծառայող Սօսացի պատանի մը մեռելը գտնուող պարտականի մը խրկեց հազար հինգ հարիւր օսմանեան լիրա ստանալու։ Պատասխանը իսկոյն հընդունելով գնաց, 1500 լիրան առաւ բայց ինքը երեւան չելաւ։ Այս բանը իմաց տրվեցաւ տեսչութեան եւ ամէն կողմ աղան կը բնտռվի։ Իր դէմքն ու կերպարանքն ալ բոլոր շրջակայ գրատուներուն ծանուցվեցաւ որպէս զի նայով չփախչի մայրաքաղաքէս։

— Իզմիրի շրջականները պարտող հինգ աւազակ՝ անցեալները ագարակ մը կը մտանեն։ Գողնալու բան մը չգտնելով՝ կը պատուիրեն ագարակին վերակացուին որ եթէ իր տէրը մինչեւ առաւն օր 15 հազար դուրուշ չխրկէ իրենց, ագարակին կենդանիները պիտի ջարդեն։ Վերակացուն այս բանը իմացուց իր տէրոջը։ Տէրը Պ. Պօլիս գտնվելով՝ եւ շատ զբաղած ըլլալով՝ վերակացուին այս տուած տեղեկութեանն ուշադրութիւն չընար։ Անդին չարագործները տասն օր սպասելէ ետեւ՝ ըրած սպառնալիքնին կատարեցին. ագարակին ոչխարները ջարդեցին։ Այս չարութենէն ետեւ՝ նորէն վերակացուին դացին ու այս անգամ՝ 30 հազար դուրուշ ուզեցին 15 օր պայմանաժամով, եւ սպառնացան որ այս ստակը եթէ չվճարվի՝ ագարակը պիտի այրեն։

Այս անցքերը տեսչութեան տեղեկանալով՝ շուտմը Պէյօղլի-քաէրի տեսչութեան գենուորայ Պէօլիւկ պաշի Էօմէր աղան խրկրվեցաւ որ այն չարագործները բռնէ։ Էօմէր աղան որ խիստ ճարտիկ է այս կերպ գործերու մէջ, իր խաւաններուն հետ գեղացիի կերպարանք մտնելով չարագործները փնտռելու ելաւ ու վերջապէս պատահեցաւ անոնց՝ որ երկու երեք մարդ ալ աւելցած էին։ Աւազակները կրակ ըրին Էօմէր աղային մարդոցը վրայ եւ անոնցմէ մէկը զարկին։ Այն ժամանակը Էօմէր աղային մարդիկն ալ կրակ ընելով՝ աւազակներուն գլխաւորը զարկին. միւսներն ալ բռնվեցան։ Անցեալ շաբթու այս չարագործները Պ. Պօլիս բերվելով բանտարկվեցան։

— Պուլգարիայի Սապրովօ գիւղաքաղաքէն գրված նամակ մը լուր կուտայ թէ այս օրերս այն կողմերը եկած հեղեղաներման անձրեւներէն Գանթրա գետը յորդելով Սապրովօ, Սիվերլի, Տրիանօվա եւ Թրնովօ գիւղաքաղաքները կոխեր՝ տուներուն մեծ մասը, գործարաններ, կամուրջներ, եկեղեցիներ, դպրոցներ եւայլն փլուցեր, արտերը այգիներն ու պարտէզները աւերեր՝ շատ կենդանի քշեր տարեր, բնակիչները վերջին խեղճութեան ու յուսահատութեան մէջ ձգեր է։ Զիկանովօ անունով 100 անուոր գեղ մը բոլորովին քանդեր է։

— Սոֆիայի բնակիչները վերջին պատերազմին ժամանակը 455,389 զուռուշ եւ Սրվաղն ու Եքրատայի բնակիչները 193000 զուռուշի ցորեն, գարի, եւ 93800 զուռուշի ալ գրամ տուած էին։ Խաղաղութիւնն հաստատվելէն ետեւ՝ օգոստափառ Ինքնակալն հրաման ըրաւ որ այս ստացները վճարվին. բայց վերոյիշեալ գաւառներուն բնակիչները աղերսագրով խնդրեցին Աղին կայսերական վեհափառութենէն որ այն գումարները բարեհաճի ընդունելու իրենց հայրենասիրական կամաւոր մեկնուելը. հետեւարար յանձն չառին ետ առնել։

— Այտընի Խոպարթա նահանգին բնակիչները մէջերնին հանգանակելով 150 հազար զուռուշի գումար մը հաւաքեցին հոն գտնված զօրանոցը նորոգելու համար։ Պայսերական կառավարութիւնը շնորհակալ ըլլալով ճարտարապետ մը խրկեց շինութեան գործերուն վերակացութիւն ընելու։

— Եւրոպայի ու Ամերիկայի ցամաք երկիրները ծովուն տակէն հեռագրական թելով իրարու հետ հաղորդակցութիւն ունենալու համար եղած ջանքը երկրորդ անգամ պարապ ելաւ։ Հեռագրական պարանը ծովուն տակն իջեցընելու ատենը խզեցաւ։ Թոյլ լրագրին այս ձախորդութեան վրայ ցաւելով կառաջարկէ որ Լէվիաթան ըսված նորաշէն հսկայ շոգենաւը գործածվի այս բանին։ Որովհետեւ յիշեալ շոգենաւը կրնայ բաւական ածուխ պարունակել եւ մէկ ժամու մէջ հինգ մղոն երկայնութեամբ թել տարածել ծովուն տակը, որն որ մինչեւ հիմա այս գործին գործածված միւս շոգենաւերը չէին կրնար ընել. եւ այս պատճառաւ է որ մինչեւ հիմա եղած ծախքերն ու աշխատութիւնները անպտուղ եղան կրսէ։

— Ամերիկայի Նոր Օրլեան քաղաքէն լուր կուտան, թէ յիշեալ քաղաքինն եւ հանդոյին մէջ հրդեհ պատահելով, շոգենաւ մը, սքունա մը, եւ ըսպանիայի պռիգ մը հրոյ ճարակ եղեր են։

Ուրիշ չորս քաղաքներու մէջ ալ ահագին հրդեհներ պատահեր են, որոնցմէ ոմանք թշնամութեամբ եղած կը կարծվին։

Ներ Ամերիկա անունով մեծ շոգենաւ մընալ Սենթ Լիւիսի լիճին վրայ այրեր է։

— Մէքսիկայի մէջ գետնաշարժ մը ըլլալով յիսուն հոգի կեանքերնին կորսնցուցին։

— Պաղեստինի Պիւքսի քաղաքինն եւ մահատան վերատեսուչը՝ նամակատանտուն մէջ ձգված նամակները դուրս հանելու ժամանակ՝ ձեռքը խայթեցաւ։ Առաջ կարծեց թէ ասեղ կար տուփին մէջ, բայց ետքը տեսաւ որ իժ (էնկէրլիք) մը ներ ձեռքը խայթողը։ Շատ չանցաւ. թեւն ուռեցաւ եւ հեղհեղուքը շատնալով աւելցաւ, անանկ որ կեանքը վտանգի մէջ ինկաւ. բայց բժշկաց հանձարեղ խնամքովը վտանգին առաջքն առնվեցաւ։ Կը կարծվի որ իժը դիտամտի դրվեր է տուփին մէջ՝ նամակատան վերատեսուչը թունաւորելու համար։

— Այս օրերս Լոնտրայի մէջ դատ մը բացված է զարմանալի կտակի մը մեկնութեանը վրայ։

Անցեալ վեցտասնուերկու տարի առաջ Լոնտրայի մէջ հարուստ վաճառական մը կար Ռէթէր Թէլլիսսըն անուն, որ 15 միլիոն ֆրանքի ստակ եւ 120 հազար ֆրանք հողային եկամուտ ունէր։ Այս մարդը երեք մանչ զաւակ ունէր, եւ իր գլխաւոր բաղձանքն էր՝ այնպիսի գերդաստան մը հիմնել որ երկրին մէջ առաջին ըլլայ։ Ուստի կտակ ըրաւ որ իր մեռնելէն ետքը հարստութիւնը չբաժնվի իր որդւոցը. այլ պահվի ու շահերովը բազմանայ մինչեւ որ իր երեք որդիքը եւ իր կենդանութեան ժամանակը անանց մէջ ծնած թոռները մեռնին, այն ժամանակը իր բազմացած հարստութիւնը իր երեք որդւոցը արու սերունդներէն մնացած երեք անդրանիկ արու զաւակներուն բաժնվի։

Այս կարգէ դուրս կտակն ընելէն տարիմը ետքը Թէլլիսսըն մեռաւ։ Մեծ եղաւ հասարակութեան զարմանքը։ Ընտանեացն ալ տրտմութիւնն ու յուսահատութիւնը կրնայ հասկցվիլ։ Շատ չանցաւ դատ մը բացվեցաւ։ Թէլլիսսընի ժառանգները չէին յանձն առնուր Տանտաղոսի պէս հարստութիւններուն մէջ նստիլ՝ առանց զանոնք վայելելու։ Բայց կտակագիրն այնպէս հաստատ կապեր էր իր կտակը որ Լորտերուն խորհրդարանը զանիկա վաւերական եւ հաստատուն վճռեց։

Տարիները կանցնէին եւ ամէն մարդ յաճախ հաշիւ կընէր հասկընալու համար թէ որչափ հարստութիւն պիտի մնար օր մը Թէլլիսսընի վերջին ժառանգներուն, եւ հաշուելով կը գտնէին որ 32 միլիոն լիրայի (800 միլիոն ֆրանքի) պիտի հասնէր։ Բայց աս հաշիւներուն մէջ դատաստաններուն բաժինը կը մուռնային։ Ամբոխին ամէն մէկ պայմաններուն կատարմանը վրայօք դատեր բացվեցան ու ետեւէ շատցան։ Այս դատերէն մէկը վաթսուն տարիէ ի վեր սկսված է եւ մինչեւ հիմա կը շարունակէ։ Ահա այս դատն է կրսէ Թոյտ լրագիրը Թէլլիսսընի բուն ժառանգը, եւ անառակ ժառանգ մընէ։ Ասկէց զատ Թէլլիսսընի կալուածներն ալ՝ որոնք ատենապետութեան ատեանին խնամքովը ներքեւ դրված էին՝ զարմանալի կերպով վնաս կրեցին, անանկ որ Թէլլիսսընի հարստութիւնը այս օրուան օրը շատ աւելի չէ իր թողուցածէն։

Վերջապէս 1856 փետրվարի վերջը Թէլլիսսընի կենդանութեան ժամանակն մեռացած թոռներուն վերջինն ալ մեռնելով կտակը գործադրելի եղաւ։ Բայց վերջին դատ մը իսկոյն երեւան եկաւ Թէլլիսսընի այժմեան սերունդներուն մէջ։ Երկու անդրանիկ կայ ծննդեան կարգաւ. երկու անդրանիկ ալ կայ տարիքով. ասոնց որն է կտակին նշանակած անդրանիկները։ Այս երկու կողման որն որ փաստերի դատը՝ սատոյգ է որ երկու յաղթողներն իրենց պապուն յուսացածէն շատ պակաս հարստութիւն պիտի բաժնեն։ Գլխաւորապէս դատաստանական մարդոց համարէ որ Ռիթէր Թէլլիսսընն այնչափ խնամով իր կտակը մատծելու հաստատեր է իր ընտանեաց երկու սերունդը աղքատացընելով։

Մայրաքաղաքիս մէջ եւ դուրսերը եղած մեր արդոյ բաժանորդներէն ոմանք որ իրենց տարեկան ստորագրութեան գինները չեն վճարած, կը խնդրենք որ վճարելու բարեհաճին։

Այս առթիւ կը պարտաւորինք նաեւ անցեալ եւ առջի տարիներէն լրագիր առնող ու քանի քանի անգամ մինչեւ հիմա ուղվելէ ետեւ ստակը դեռ չվճարող ձեռնհաս անձանց ծանուցանելու, որ եթէ մինչեւ քանի մը շաբթի պարտքերնին չվճարեն, պիտի պարտաւորինք ակամայ իրենց անունը լրագրոյս մէջ յայտնելու։

Այս կարգի անձանց մէջ կը գտնվին մէկ երկու անանկ ազգաներ՝ որ անցեալ եւ առջի տարիները լրագրոյս բաժանորդ գրվելով, առջի տարուան ստորագրութեան գինը հազար դժուարութեամբ եկամ պակաս վճարելէ ետեւ, անցեալ տարուանը ամենեւին չեն վճարած։ Յիշեալ ազգաները նստած եղած տեղերնին ուսումնասիրութեան, դպրատանց բարեկարգութեան, կրթութեան եւ մարդասիրութեան վրայ եռանդուն կերպով խօսողներ են. բաւական ալ ընթերցասէր կերեւին. բայց դժբաղդաբար իրենց պարտքը վճարելու շատ յօժարամիտ չեն։ Այս պատճառաւ մենք ալ իրենց լրագիր խրկելը դադրեցուցանելով՝ անուններն բաժանորդաց տումարէն ջնջեցինք։ Յիշեալ ազգաները կը փափաքին եղեր որ իրենց անունին հետեւանաւ պարտքերնին ալ սրբենք. հետեւաբար երբոր մեր գործակալը կերթայ եւ ստակները կը խնդրէ, կըբարկանան եւ դեռ հիսկան թշնամանաց խօսքերով եւ ազտեղի հայհոյութիւններով զանիկայ կրվռնտեն իրենց սենեակէն։

Թէ որ յիշեալ անձինքը մեր այս ազդարարութենէն ետեւ ալ չբարեհաճին իրենց պարտքը վճարելու, իրենց անունը ստակ չվճարողաց ցանկին վերի գլուխը դնելով պիտի հրատարակենք։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

ԼԻ ԱՆԹԻՓԻԼԻՐ

ԿԱՄ

ԿԱԹՆ ՊԻՍԱԿԱԲՈՑԺ

Որ կը ցաւի՝ — անգիտ կընէ մարդոց երեսին էրոյ եղած կարմիր բիծերը, ցանները, ընդիերը, դէմքերը, սեւ-նիշերը (պէն), արեւ կամ հովէ պատճառեալ սեւ-ընկերները, մանր սուտկերները, եւ ղոնա-ընկերները եւ դիպոսոսական փոյները։

Մինչեւ հիմա անբուժելի կարծված վեցամսեայ մորթի հիւանդութիւնները այս զարմանալի կաթին զօրութեամբը շուտով կը բժշկվին։ Ասկէց զատ այս կաթը ամէն օր երեսին քսելու սովորութիւն ունեցողները՝ վերոյիշեալ մորթի հիւանդութիւններէն ազատ կը մնան, եւ դէմքերնին անարատ առոյգ եւ փայլուն կը մնայ։

Այս օգտակար դեղը կամ հեղուկը բժշկական մաքուր եւ ընտիր նիւթերէ բաղադրեալ է ոնք բժիշկները մորթի հիւանդութիւններու դէմ կը գործածեն։ Այս նիւթերուն կամ դեղերուն յարմար համեմատութեամբ եւ հանձարեղ կերպ-

պով իրարու հետ խառնվելուն եւ բարեխառնութեամբ կատարելագործվելուն յաջող արդիւնքն է այս պիտակոյժ կոնին գեղեցկացուցիչ զօրութիւնը։

Այս ծախվի մայրաքաղաքս Մահմուտ փաշան՝ Էրզրում խանին վերի քովը փողոցին ծայրը Ալաճա ճեան ընկերութեան խանութները։

ՆԻՍԻՆ

ԿԱՄ՝

ԱՆՈՒՇԱՀՈՑ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀ

ՓՈՇԱՆ

Մինչեւ հիմա Թէօալէթի փոպոխ անունով տեսնված բոլոր բաղադրութիւններուն գլխաւոր եւ հիմնական նիւթը գինիի սգիք (սբիրթօ) է՝ մէջը քիչ մը քացախ խառնած. միայն իրենց մէջ դրված զանազան անուշահոտ հիւթերով կը տարբերին իրարմէ։

Այսանի է որ սանկ զօրաւոր ու գրգռիչ նիւթերէ բաղկացեալ Թէօալէթի փոպոխները չեն կրնար օգտակարութիւն մը ունենալ առողջապահութեան մասին։ Այս պակասութիւնը վերցիշեալ ՆԻՍԻՆԸ կարգէ դուրս կերպով մը կը լեցնէ։

Իր գլխաւոր նիւթն է ընկուզի կանանչ կեղեւը որ բնական բաղադրութեամբ գերազանց քացախ մը եղած է մինչեւ հիմա նմանը չտեսնված, եւ ընտիր անուշահոտութիւններ հետը խառնվելով կազմված է։

Բոլոր քիմիքական, բժշկական եւ բնական պատմութեան գիրքերն հաստատ կը վկայեն թէ ընկուզի կանանչ կեղեւը ջղերու զօրացուցիչ (թոնիք) է. եւ վնասակար հոտերու եւ նեխութեանց ազդեցութիւնը կոտրող ու մաքրող է, այդ աստիճան որ ժանտախտի, պալարներու (չիպան), որքիւնի (թեմբեյիի), աչքի, ականջի եւ փողի ցաւերու կը գործածվէր խիստ հին ժամանակներ է՝ի վեր. ստամքսի ցաւերը եւ մարսողական տկարութիւնները բժշկելու մասին մեծ համբաւ ունի։

Նիւսինը իր բաղադրութեանը մէջ ընկուզի կանանչ կեղեւն ունենալով՝ անոր ամեն օգտակար յատկութիւններն ալ ունի։ Ջերմին աստիճան զօրացուցիչ, ամրիչ, զովարար եւ դարշահոտութեանց ու նեխութեանց վնասակարութիւններէն պահպանող է։

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ասկէ քանի մը ամիս առաջ որչափ որ թոյլտուութիւն եղած էր սկսեալ վիճակահանութեանց տոմսակները վաճառելու եւ կանոնաւոր կերպով քաշելու, այս անգամ վերջին հրաման ելաւ Բ. Դռնէն որ յիշեալ վիճակահանութեանց տոմսակները խանութներու մէջ եւ ձեռքէ վաճառվին, զլխաւորապէս այն վիճակահանութիւնները՝ որոնք տեսչութեան դուռն արձանագրեալ են. եւ առվեն ալ վիճակահանութեանց վերատեսչութիւն ընող ընկերութեան կնիքը պիտի ունենան վրայնին. եւ ամեն քաշվելիք ու քաշված վիճակահանութիւնները անպատճառ ամեն շաբթուայ տուկ յայտարարութեամբ պիտի ծանուցվին. եւ որ տոմսակին ետեւը որ ընկերութեան կնիքը չդանվի՝ չպիտի ընդունվի. եւ ամեն քաշվելիք վիճակահանութեանց համար տեսչութեան կողմանէ գործակալներ ներկայ պիտի դանվին։ Ուստի յառաջմանէ որուն քով որ վիճակահանութեան տոմսակ դանվի, ընկերութեան դրասենեակը տանելով փոխել պիտի տայ. եւ տոմսակներէն ոմանց քաշվելու ժամանակը անցնելուն պատճառը՝ ութ ամիսի չափ արդիլվելն եղած է. բայց անոնք ալ քիչ ժամանակէն վաճառվելով՝ ամենքն ալ հետ ղրկեսի պիտի քաշվին ընկերութեան անօրէն Զէհրիպարճեան յարգի Գրիգոր ազգային երաշխաւորութեամբն ու տեսչութեան գործակալներու հսկողութեամբը՝ Սուլթան Մահմուտի Շիրմին դիմացը Սիւլէյման փաշա խանը ընկերութեան սենեկին մէջ, ուր փոխադրվված է հիմա ընկերութեան դրատունը՝ Բիւրքճի խանին նորոգվելուն պատճառաւ։

Թէօալէթի ամեն պարագաներու, բերնի խնամքներու, եւ բաղնիքի համար ամենօգտակար կերպով կը գործածվի. մանաւանդ կանանց Թէօալէթին համար։ Վերջապէս թէ մարդկային մարմնոյն մորթը գեղեցկացընելու եւ թէ առողջապահութեան յատկութիւններովը գերազանց է։ Հոսն ալ խիստ անուշ է։

Կը ծախվի մայրաքաղաքս Մահմուտ փաշան Էրզրում խանին վերի քովը փողոցին ծայրը Ալաճաճեան ընկերութեան խանութները։

Յարգելի Տօքթոր Սարգիս Խաչատուրեանը Էմերիկայի մէջ Աղամանդործարանեան (Տիզմի, ի+) արհեստին ոստ պարելի լաւ ըմբռնելով բազմաթիւ բազմաժամանակ ալեայ փորձերով հաստատեցած է իր արհեստին։

Եւ հիմա իր հայրենիքը վերադառնալով ակոսոնը իր այս օգտակար արհեստը բանեցընել, որով իր գործը պիտի ըլլայ։

1. Ակռա տալել դիւրութեամբ եւ անվնաս.
2. Աղտոտ ակռաները մաքրել ճերմկցընել.
3. Ծակ ակռաները նորոգել եւ խառնուրդով լցնել՝ առանց երկաթի եւ նեղութեան.
4. Ակռա վնասած տեղերը նոր ակռա դնել բնական լաւ գնդեցիկ եւ ապահով. եւ առ իր արհեստի գլխաւոր մասը։

Հարկ եղած ատենը նորագիւտ կապելն ալ կը գործածէ, որով անվնաս անդիսայութիւն մը պատճառելով գործողութիւնն ցաւը անդիսալ պիտի ըլլայ։

Վերջապէս ըսելու որ ինչ գործ ալ ունենայ գործարանին մէջ, յարգանք կը հրաւիրէ։

այս ծառայութիւնները կատարելու եղանակները իր գործարանը Ընդհանրական Բ. դեսպանատան դիմաց Լինի Զարշի թիւ 13. ի Պէյօղլու։

Յարգելի Ս. Մ. Մինասեան եւ ընկերոց մաղազան կը գտնուի Ամերիկայի ոսկեներ. ըմբուռնան եւ ընդունուցիչ քամայոյցներ. ի-ղէ եւ կղէ կանդիներ եւ վառելու կաղ։ Դիտեմ Ամերիկայի եւ Ընդլիայի ազնիւ տրաբներ (պատոմոն)։ Նորաձեւ լատիկ գրիներ ոսկեծայր. եւ լատիկ կամարներ. Ընդլեայ ազնիւ շապիկներ. ազ ու դրան թաշկինակ. եւ կանանց եւ պղայոց համար գրաբակ գուլպաներ (ղարպներ). Խանանոցի համար ոսկի պղտիկ սօպաներ՝ լատեաոր գնով։

Նորաձեւ ընոյն ոչ մշտներ (Բանդաղիներ) հաներ եւ ճնաստաբար ծծկներ քնաջնոջ ընելու համար

Զինծիրլի խանին եսեւ-ի դուռը Գալատիա։

Զանազան տեսակ պատի թուղթեր խիստ աժան տեսակներէն մինչեւ ամենէն ընտիր եւ բարձր տեսակները Եւրոպայէն բերել տրված՝ չափաւոր գնով կը ծախվին Պահճէ խարուն Համիտիէի Յամարէթին դրանը քովի մաղազան։

Ասլադիրը շաբաթը անգամ մը կելլէ հինդշաբթի օրերը։ Ով որ ուզէ կրնայ ստորագրվիլ, Կ. Պոլիս՝ Զինիլի խանը լրագրոյս դրասենեակը։ Իսկ դուրսերը հոդաբարձուներն են.

Իզմիր՝ Սարգիս աղա Աղաբեկեան.
Ընդլիանոպոլիս՝ Գևորգ աղա Ծերունեան.
Տրապիզոն՝ Պօղոս աղա Կիւրճեան.
Թոքատ՝ Մահտեսի Յակոբ աղա Աղազանեան.
Կարին՝ Սարգիս աղա Խոսրովեան.
Երզնկա՝ Յակոբ աղա Պէյրզիեան.
Պոլիս՝ Յակոբ աղա Մանի.
Հալեպ եւ Որֆա՝ Յովհաննէս աղա Բիւրքճեան.
Պրուսա՝ Մահտեսի Յովսէփ աղա Պանիկեան.
Էջիպտոս՝ Մկրտիչ աղա Բէրիկեան.
Նիկոմիդիա՝ Պ. Տ. Մուրատեան.
Թէոդոսիա՝ Թադէոս աղա Գէորգեան.
Պ՝ Պ. Մկրտիչ Տ. Բասմեան.

Բարիշ-քաղաքներէ ստորագրվիլ ուզողները՝ այս տեղերէն մեկուն հետ կրնան թղթակցիլ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՓՈՒԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ (ԳԱՄՊԻՕ) ԳԻՆԵՐԸ

ԹՂԹԱԴՐԱՄԱՎ ԱՌԱՆՑ ՍՓՕՆԹՕՑԻ

22 ՑՈՒԼԻՍ

		Ղրուշ	
Լոնդրա 31 օր պայմանաժամ			
„ 3 ամիս	„	184	185
Փարիզ	„	294	
Մարսէլիա	„	293	296
Ամստրդամ	„		
Վիէննա	„	705	715
Թուրին	„		
Լիվորնո	„		
Հռոմ Լ. Ն.	„		
Օրեան	„		

ԴՐԱՄՈՑ ԱՐԺՈՒՈՒԹԻՒՆԸ ԹՂԹԱԴՐԱՄԱՎ

23 ՑՈՒԼԻՍ

Օսմանեան լիրա Մէճիտիէ	157
Ընդլիական լիրա	174
Գուղէյ 20 ֆրանգոց ոսկի	138
Ոսկի բելգիական	141
Ասորոյ բեբեմէ	81
„ Մաճար	80
Մէճիտիէ 20նոց ոսկի	41
„ Արծաթ	31
Հինգ ֆրանգոց արծաթ	34 20
Գարպոնց	27
Գոլնոմ	40
Բէճին	36
Սոֆրին	240
Մահմուտիէ ոսկի	155
Հինգոց փանոց, հաշարին	465

Կ. ՊՕԼԻՍ 23 ՑՈՒԼԻՍ

ԱՐՄՏԻՒՐ

Յարեն Բոռելիի	„ „	31	35
„ Իսմայիլի	„ „	41	45
„ Կուլոյի	„ „		
„ Թոյլան	„ „	42	45
„ Իպրահիմ կիւղ	„	28	30
„ Բոռելիի կիւղ	„	31	34
Ենիշեհիրի Կուլոյի		22	23
„ Ենաբոլուի	„	24	25
Գոլի Բոռելիի	„	15	20
Բուրնի Ուելիա	„	4	20

Վաճառականաց մէջ կայ ընդարձակը 120,000 դրամ՝ ցորեն է՝ 50,000 դրամ։

ՄԻՆՏԱՐԱՆ

Սեւի Ա. տուկ	ռիֆին ղրշ	460-480
„ Բ. „		425-450
Մէլրոս կարմիր		430-450
„ „		410-425
Հարա երկայն ընդարձակ		490-510
„ „ դիւրակ		470-480
Տեղերեզ		600
Պարսկական դիւրակ հօխան		220-230

ԳՂԹԱՐԻՐ

(ԳԱՆԹԱՐԻՑԷ)

ՆԵՐՔԻՆ ԲԵՐՔ

		Ղրշ դրամ	Ղրշ դրամ
Ասֆան	հօխան	000	
Թիֆլիսի Լանէլրի		35.	
Բոռդ (Լանֆոտ) Բոռելի		10	
„ Լոյնաց	„	15.	
Մեղրատոմ		32	33
Հեղրի Լանէլրի		6	7
Գիրոր (Մաղը) սէ		13	
Մահմուդիէ Ենաբ. ըստ տեսակին		200.	250
Վրէնրէ ճերմակ տերեւ	հօխան	25.	35
Բամպակ Իզմիրի	„	9.	10
Զէր Այվալըք	հօխան	7,	
Մոռա (Մոպոն) Վրանոյա		6,	7,
Աղ ֆօլա			7 20

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐՔ

Խոյնիկ	Ղրուշ	
Ոսկի եւ Վրաց Ա. տուկ 100 հօխ	980	1050
Շաքար		
Ընդլ. Գուլ. 6—10 լիտր		0
Ընդլ եւ Հուլ. էշ. Ա. տուկ. „	440.	
ղրշ. դրամ. ղրշ. դրամ.		
Պղնձի (Պիղծ) հօխայ	10	
Գուրսի (գուրլի) լիտր	28	30
Մեխակ (Գարնֆիլ)	7, 20	8

ՆԵՐԿԵՂԵՆ

Լենտ (Զիվիտ)		
Պենկալա	հօխ. ղրշ	165.
Սպիտակարեղ (Խոպոպեղ)		
Որդան Կարմիր (Գուրմիզ)	50	110

ՄԵՐԱՂԱՅԻՆ

Ընգ (Վրալայ)	կենդ. ղրշ	1230 1250
Երկաթ Ընդլ.		
Երեսայ (Ղամա) բուլարայ,	105	110
տարակոսի կենդ ղրշ	110	
Ցինկ (Տեղի) բեռնացու „	115	
Տարեկ ռիլ 1-12	180	185

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱՅԻ ԳԻՆԵՐԸ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԻՐԱՆ 147 ՂՈՒՐՈՒՇ

ՀԱՇՈՒԵԼՈՎ

Լայն+	Երկար		Գին ղրշ
2 մետր	20	Սիրահի դիւրակ	22 . 25
կիսոց	„	Սովլաղար „	26 .
„	„	„ ծանր բուրլը	29 . 30
6 մետր	„	„ դիւրակ	35 .
2 ղրշ	„	„ „	. 43
2 „	„	Զոֆլը „	26 . 27
կիսոց	„	„ „	28 . 29
5 մետր	„	„ „	30 . 31

Ադրիանի վերաբերեալ

Լայն+	Երկարութիւն			Գին
2 մետր	24	3	թ. տարբ. նեղ	30
„	„	5	„ լայն	45 . 46
„	„	6	„ „	54 . 55
„	„	„	ծանր հանդերձ	70 . 75
երեսոնց .	36	6	Ադրիանի նեղ	55 . 58
5	„	8	„ լայն	73 .
„	„	7	„	67 .
7 „	28	11	„	100
կիսոց	36	11	Թէրէ տենար	110 . 115

Խոսրովեանի վերաբերեալ

Լայն+	Երկարութիւն		Գին
5 մետր	12	Բրոքիլոն դիւրակ	33 . 35
2 ղրշ	24	„ տիֆոն	55 . 60
9 մետր	„	Պուլի „ բէյ+	30 . 32
„	„	„ „ ղիֆոն	60 . 65
կիսոց	38	Վրուլէտօր դիւրակ	55 . 65
6 մետր	„	Խոսրով „ „	100. 115
կիսոց	40	Մարմարիոն „	45. 100
5 մետր	„	„ „	90. 120
6 „	„	„ „	110 . 130
կիսոց	37	Ներկեալ „	50 . 55
2 մետր	24	Սպինոլ դիւրակ	24 . 37
27 „	„	Սոնեն „ „	3 .
6 մետր	Վրաստիֆ	„ „	4 . ½
„	Խարուելեթ	„ „	4 . ½
կանգոնոց ֆէրէ		„ „	5 .

Հասարակ հանած։

		Ղրշ
Սրոյ հանած	8 14	20
Լայնոյ		24

Զինի վերաբերեալ

Լայն+	Երկարութիւն		Գին
7 մետր	20	Թուրանի պատմ	34 . 35
„ „	„	Լաֆիֆէրտ „	46 . 48
„ „	„	ամենամեծագոյն չափը	100. 110
2 մետր	10	Պատմ ֆէրոյիշ ղրշ	12 . 13
„ „	„	Հանուման Լաֆէ	16 . 20

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԻՆ
Գ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՕԼԻՍ· ՀԻՆԻԼԻ ԽԱՆ